

Schoonmaken en onderhoud

Het dagelijks schoonmaken van productie- afdelingen wordt veelal uitgevoerd door gespecialiseerde bedrijven of medewerkers. Het spoelen van kratten en andere emballage kan handmatig worden uitgevoerd of geautomatiseerd zijn. Ook vrachtwagens worden na elke rit schoongemaakt en ontsmet. Het onderhoud en/of ombouwen van machines kan zowel door medewerkers zelf (klein onderhoud zoals afstellen) als door de technische dienst worden uitgevoerd. Omstelling van machines vindt doorgaans door eigen personeel plaats.

Risico

Bij het schoonmaken en onderhoud staan de medewerkers dikwijls bloot aan koude en vocht. Ook treden er veiligheidsrisico's op ten gevolge van de machines en is er vaak een verhoogd risico om te vallen. Bij het werken met een handbediende hogedrukspuit kan men getroffen worden door een hogedruk vloeistofstraal. Gebruikte chemicaliën kunnen gezondheidsrisico's veroorzaken. Bij reiniging en onderhoud van een elektrische installatie bestaat er het risico een elektrische schok te krijgen. De medewerkers worden met name in de afdelingen vóór de koeling blootgesteld aan biologische agentia als gevolg van inademing van stofdeeltjes en vloeistofdeeltjes (hoge druk), onbeschermd huidcontact met vlees en bloed en onbedoelde opname via de mond.

Eisen

Algemene eisen inzake reiniging- en ontsmetting zijn:

- Bij hoge drukspuitinstallaties worden aanvullende eisen gesteld aan het personeel, materieel en de organisatie van het werk. Men spreekt van hogedrukspuiten bij een druk vanaf 100 bar.
- De risico's van mogelijk gevaarlijke stoffen in schoonmaakmiddelen die werknemers tijdens hun werkzaamheden gebruiken, zijn door de werkgever geïnventariseerd en beoordeeld
- Er is overleg tussen de werkgever in de pluimveesector en het ingehuurde schoonmaakbedrijf o.a. over de beheersing van de bij de RI&E geconstateerde risico's en eventueel te nemen acties vanuit het plan van aanpak.
- Zowel bij schoonmaakwerkzaamheden door eigen personeel als door ingehuurd personeel wordt het protocol 'Veilig werken met stoffen in de voedingsmiddelensector' als minimum gehanteerd.
- De werkgever houdt voldoende toezicht op de naleving van de afspraken over veilig werken en het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen.
- Herhaaldelijk wordt voorlichting gegeven over:
  - Het veilig en gezond omgaan met chemicaliën en de dosering daarvan;
  - Algemene veiligheidsprocedures zoals het niet werken aan draaiende machines, het terugplaatsen van afschermingen e.d.;
  - Medewerkers ontvangen en gebruiken doelmatige persoonlijke beschermingsmiddelen tegen koude, vocht en stof.

Eisen bij het onderhoud, omstellen en schoonmaken van machines zijn:

- Vleesverwerkingsmachines zijn zodanig ontworpen, dat het onderhoud en de schoonmaak ervan veilig kan worden uitgevoerd.
- In het onderhoudssysteem is een regelmatige controle opgenomen van de beveiligingsmiddelen van vleesverwerkingsmachines.
- Onderhoud, omstel- en schoonmaakwerkzaamheden worden uitgevoerd nadat de machine spanningsloos (mechanisch, hydraulisch, pneumatisch en elektrisch) is gemaakt. Als dat bij uitzondering onmogelijk blijkt, worden in samspraak met betrokken werknemers procedures opgesteld en bekend gemaakt om veiligheidsrisico's bij deze werkzaamheden te beheersen.
- Machines die ten behoeve van de schoonmaak moeten blijven draaien, beschikken over een 'schoonmaakstand' waardoor het tempo van de machine zodanig daalt dat het risico van bekneld raken naar een minimum is teruggebracht. Tijdens schoonmaakwerkzaamheden is de schoonmaakstand de maximale snelheid van de machine.
- Om machines spanningsloos te kunnen maken is een werkschakelaar aangebracht. Om bij onderhoud, omstelling of schoonmaak van de machine een juist gebruik van de werkschakelaar zeker te stellen, is een procedure opgesteld en bekend gemaakt, waarin is aangegeven wanneer en door wie de werkschakelaar omgezet kan worden. (lock-out procedure) Doorgaans is daarin vastgelegd dat de sleutel van de werkschakelaar alleen in het bezit is van bevoegde personen die op dat moment de onderhoud- of reparatiewerkzaamheden verrichten.
- Binnen de organisatie is de bevoegdheid om aan een elektrische installatie te mogen werken beperkt tot de speciaal daartoe opgeleide personen volgens NEN 3140.
- Herhaaldelijk wordt voorlichting gegeven over de algemene en specifieke veiligheidsprocedures bij onderhoud, omstellen en schoonmaak van machines.

Eisen voor schoonmaken en biologische agentia:

Voor het schoonmaken van afdelingen die zich vóór de koeling bevinden, gelden de volgende eisen:

- Het is zaak de blootstelling aan biologische agentia tijdens het schoonmaken zo veel mogelijk te verkleinen door het probleem zo dicht mogelijk bij de bron aan te pakken:
- Voorkom zoveel mogelijk vervuiling tijdens de productie door zorgvuldig om te gaan met resten en afval
- Reinig als eerste stap bij het schoonmaken eerst zoveel mogelijk droog (tenzij dat stofvorming zou veroorzaken).
- Begin de spuitwerkzaamheden met een zo laag mogelijke druk, zodat eerst het meeste afval voorzichtig wordt verwijderd richting afvoerputten, zonder dat er veel vorming van deeltjes in de lucht zullen komen
- Verhoog de druk van de spuit pas als het overgrote deel van het afval met voorgaande twee werkzaamheden is verwijderd. De kans dat er dan nog relevante hoeveelheden micro-organismen in de lucht zullen komen is daarmee veel kleiner geworden
- Zorg voor voldoende ventilatie en afzuiging.
- De werkgever verstrekt een aangeblazen helm, **halfgelaatsmasker** of **wegwerpmasker** om blootstelling aan biologische agentia via de luchtwegen te voorkomen en geeft instructie hoe deze te gebruiken. Zie ook **adembescherming**.
- De werkgever verstrekt **handschoenen** om huidblootstelling aan biologische agentia te voorkomen. Zie ook **huidbescherming**.
- De mouwen van de werkkleding dienen de armen geheel te bedekken.
- Bij extreme verontreiniging van de werkkleding en bij onbedekte huid verstrekt de werkgever **overmouwen** en **schorten** en geeft instructie hoe deze te gebruiken.
- Bij kans op besmetting van de ogen met stof- en/of vloeistofdeeltjes: De werkgever verstrekt een **beschermbri**l en geeft instructie deze te gebruiken.
- De werknemer is verplicht om de verstrekte persoonlijke beschermingsmiddelen te dragen. Zie hiervoor **verplichtingen werknemers**.
- De werkgever geeft informatie over het gebruik, aanbieden en voorlichting over persoonlijke beschermingsmiddelen. Er is een adequaat **persoonlijke hygiëne protocol** opgesteld, die mede gericht is op de bescherming van de werknemer.
- Herhaaldelijk wordt voorlichting gegeven over:
  - Het veilig en gezond omgaan met chemicaliën en de dosering daarvan
  - Algemene veiligheidsprocedures zoals het niet werken aan draaiende machines, het terugplaatsen van afschermingen e.d.
  - Medewerkers ontvangen en gebruiken doelmatige persoonlijke beschermingsmiddelen tegen koude, vocht en stof en biologische agentia
  - Goede **persoonlijke hygiëne**

Wensen

- Vermijd ongunstige tilsituaties en ongunstige krachtsinspanningen, bijvoorbeeld bij het trekken van waterslangen.
- Stel een preventief onderhoudsprogramma op.